

3. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.

XX kaupunginosan tonttien n:ot 787 ja 788 antaminen vuokralle. Vacuum Oil C:o niminen yhtiö oli rahatoimikamarilta anonut saada vuokralle XX kaupunginosan korttelissa n:o 787 Lauttasaarenkadun varrella olevan tontin n:o 45 teettääkseen sille suurehkon varastorakennuksen. Tämän johdosta ja kaupunginvaltuuston vahvistettua¹⁾ koko mainitun korttelin ja saman kaupunginosan korttelin n:o 788 jaotuskaavan rahatoimikamari esitti, että se oikeutettaisiin vuokraamaan mainittu tontti yhtiölle korkeintaan 30 vuodeksi vuotuista vuokramaksua vastaan, joka ollen viitenä ensimmäisenä vuotena 20 markkaa m²:ltä asteittaisesti nousisi siten, että se viitenä viimeisenä vuotena olisi 55 markkaa m²:ltä, ja muuten kamarin määräämin ehdoin, sekä samoin luovuttamaan kyseisen korttelin molemmat muut tontit korkeintaan 30 vuodeksi kamarin määräämin vuokraehdoin. Palotoimikunnan puollettua yhtiön anomuksen hyväksymistä erinäisin paloturvallisuuden vaatimin ehdoin ja yhtiön annettua niistä lausuntonsa kaupunginvaltuusto päätti²⁾ valtuuttaa kamarin vuokraamaan kyseiset tontit mainitun ehdotuksen mukaisesti ja oikeuttaa sen vahvistamaan tontille n:o 45 paloturvallisuuden tai muiden näkökohtien vuoksi tarpeelliset vuokraehdot.

Tuurholman maanviljelysalueiden ja rakennusten vuokraaminen. Kaupunginvaltuuston v. 1929 annettua Helsingin pitäjässä olevan Tuurholman tilan ostoa koskevan päätöksensä yhteydessä rahatoimikamarin tehtäväksi³⁾ ryhtyä tämän kaupan aiheuttamiin toimenpiteisiin kamari ensin pyysi maatalouslautakunnan lausuntoa asiasta. Sitten kun tilalla toimitetussa katselmuksessa oli havaittu sekä peltojen että rakennusten olevan melkoisten parannusten tarpeessa, lautakunta lausui, ettei tilan viljeleminen kaupungin laskuun olisi edullista, minkä johdosta se olisi annettava vuokralle. Lautakunta ehdotti, että Tuurholman maanviljelysalueet ynnä niihin kuuluvat rakennukset vuokrattaisiin kymmenen vuoden ajaksi v:n 1930 alusta laskien veljeksille O. A., K. F. ja E. F. Lindbergille yhteisesti 10,000 markan vuosivuokrasta sekä tilan puutarha ja siihen kuuluvat rakennukset samaksi ajaksi puutarhuri T. Enbergille 6,000 markan vuosivuokrasta, jolloin vuokraajien itsensä oli kustannettava katselmuskirjassa todettujen rappioiden korjaaminen ja vuokrauksessa muuten sopivissa kohdin oli sovellettava kaupungin muiden viljelysmaiden pitkäaikaisessa vuokralleannossa noudatettavia ehtoja. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rahatoimikamarin puollettua maatalouslautakunnan ehdotusta kaupunginvaltuusto sen hyväksyi⁴⁾, kuitenkin mainitun hallituksen ja kamarin ehdotuksesta lisäten, että kaupungille pidätettiin oikeus kuuden kuukauden irtisanomisen jälkeen vuokraa suhteellisesti alentaen ottaa haltuunsa vuokra-alueiden osia.

Koteja tylsämielisille nimiselle yhdistykselle vuokratun Koskelan alueen laajentaminen. Koteja tylsämielisille r. y. nimisen yhdistyksen anottua, että rakennettavaa tylsämielisten hoitolaitosta varten sille v. 1929 vuokrattua⁵⁾ Koskelassa sijaitsevaa n. 4,000 m²:n suuruista aluetta laajennettaisiin n. 4,384 m²:llä, kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾ kaupungin yleisten töiden hallituksen ja

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 1. — ²⁾ Valt. pöytäk. 11 p. kesäk. 9 §. — ³⁾ Ks. v:n 1929 kert. s. 16. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 19 p. maalisk. 10 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1929 kert. s. 25. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 19 p. maalisk. 33 §.

rahatoimikamarin puoleltua anomusta myöntyä siihen muuttamatta aikaisemmin määrättyjä vuokraehtoja.

Vuokraoikeuden pidentäminen. Talonomistaja L. Kovinin, jolla oli vuokralla Siltasaarenkadun tontit n:ot 7—9, tekemän anomuksen kyseisten tonttien vuokrasopimuksen pidentämisestä kaupunginvaltuusto epäsi¹⁾ rahatoimikamarin tästä asiasta antaman lausunnon mukaisesti.

Ford Motor C:o of Finland osakeyhtiö anoi, että kahden sille vuokratun VI kaupunginosan tehdaskorttelissa n:o 178 sijaitsevan maa-alueen, joiden vuokrasopimukset päättyivät kesäkuun 30 p:nä 1931, vuokraoikeutta erinäisin ehdoin pidennettäisiin heinäkuun 1 p:ään 1939; toisen alueen vuotuinen vuokramaksu oli 4,442 dollaria ja toisen 13,320 markkaa. Rahatoimikamarin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti²⁾ oikeuttaa kamarin vuokraamaan mainitulle yhtiölle heinäkuun 1 p:ään 1939 asti kyseiset alueet ynnä siellä olevan tehdasrakennuksen molemmista alueista yhteisesti vuosittain dollareissa suoritettavasta vuokramaksusta, joka heinäkuun 1 p:stä 1931 heinäkuun 1 p:ään 1936 laskettaisiin mainittuja vuokramaksuja 20 %:n korotuksin vastaavin määrin sekä heinäkuun 1 p:stä 1936 heinäkuun 1 p:ään 1939 sellaisin määrin, jotka vastaisivat sanottuja vuokramaksuja korotettuina vielä korkeintaan 20 %:lla, sekä muuten voimassa olevin vuokraehdoin, paitsi ettei vuokrasopimuksessa pidätettäisi sopimuksentekijöille mitään irtisanomisaikaa, ja että yhtiön kaikki laitokset sekä muutos- ja lisärakennukset ynnä kaikki lattiaan ja seiniin kiinnitetty sisustus ja varustus siellä olevaa sähköllä kulkevaa tavarahissia ja samoin siellä olevaa liikkuvaa nostokurkea lukuunottamatta vuokra-ajan päättyessä joutuisivat kaupungille.

Puutarhuri C. T. Ward, jolla oli vuokralla 1,280 m²:n suuruinen Böölen tilan torppapalsta, jonka vuokraoikeus päättyi v:n 1929 lopussa, oli anonut rahatoimikamarilta kyseisen oikeuden pidentämistä v:n 1939 loppuun. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rahatoimikamarin puoleltua asiaa kaupunginvaltuusto myönsi³⁾ vuokraoikeuden pidennyksen viimeksimainitun vuoden huhtikuun 30 p:ään asti ehdoin, että vuotuinen vuokramaksu korotettiin 45 markasta 1,000 markkaan.

Kamreeri V. Kapari, jolla oli vuokralla Oulunkylän asuntopalstan n:o 23 itäinen, Sandåkerbacken niminen osa, minkä vuokraoikeus päättyi syyskuun 30 p:nä 1930, oli anonut kyseisen oikeuden pidentämistä 10 vuodella. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rahatoimikamarin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto pidensi⁴⁾ sanotun vuokra-ajan elokuun 15 p:ään 1939, jolloin mainitun asuntopalstan länsiosan vuokra-aika päättyi, ehdoin, että vuotuinen vuokramaksu korotettiin 60 markasta 2,400 markkaan sekä että anojan oikeus pitää uimahuonetta ja veneiden kiinnityspaikkaa kaupungin maalla Vantaanjoen rannalla peruutettiin.

Vahtimestari S. Ekbergin tekemän anomuksen hänen samana vuonna Pukimmäestä viideksi vuodeksi vuokraamansa⁵⁾ asuntopalstan vuokra-ajan muuttamisesta 25 vuodeksi kaupunginvaltuusto kaupungin yleisten töiden hallituksen ja rahatoimikamarin ehdotusten mukaisesti epäsi⁶⁾.

Erään Mäntysaaren alueen vuokraoikeuden pidentäminen ja lunastaminen. Kalastaja A. V. Pehrman-vainaja, jolla oli ollut vuokralla Helsingin pitäjässä olevan Mäntysaaren kaupungille kuuluvan eteläosan n. 2,360 m²:n suuruinen

1) Valt. pöytäk. 26 p. helmik. 36 §. — 2) S:n 12 p. helmik. 7 §. — 3) S:n 19 p. maalisk. 9 §. — 4) S:n 8 p. lokak. 17 §. — 5) Ks. tätä kert. os. II A. — 6) Valt. pöytäk. 29 p. lokak. 34 §.

alue, oli v. 1916 saanut mainitun alueen vuokra-ajan pidennetyksi v:n 1927 loppuun 60 markan vuotuisesta vuokramaksusta, ja tämä oikeus oli hänen kuoltuaan siirtynyt hänen leskelleen, joka myöhemmin oli mennyt naimisiin kalastaja A. Hännisen kanssa. Sen jälkeen kalastaja Hänninen ja hänen vaimonsa olivat asianomaiselle vuokralautakunnalle ilmoittaneet haluavansa lunastaa kyseisen alueen kalastustorppien lunastamisesta v. 1924 annetun lain määräysten mukaisesti. Sovinnon aikaansaamiseksi vuokralautakunta sittemmin oli siirtänyt asian v:een 1930, ja siitä käytyjen neuvottelujen tuloksena oli sovintoehdotus. Rahatoimikamarin esitettyä tämän hyväksyttäväksi kaupunginvaltuusto kamarin ehdotuksesta päätti¹⁾, että kyseisen alueen sai vuokrata puolisoille Hänninen 25 vuodeksi tammikuun 1 p:stä 1928 lukien seuraavin muutoksin ja lisäyksin aikaisemmin voimassa olleisiin ehtoihin, nimittäin:

että vuotuinen vuokramaksu korotettiin 600 markkaan;

että aluetta laajennettiin n. 4,440 m²:llä, jolloin puolisojen Hännisen sauna-rakennus ja kaivo joutuivat vuokra-alueen sisäpuolelle ja tämä tuli n. 6,800 m²:n laajuiseksi;

että satunnaiset Mäntysaarella kävijät vapaasti saivat käyttää alueella olevaa kaivoa;

että puoliset Hänninen sitoutuivat omasta ja oikeudenomistajiensa puolesta kaikiksi ajoiksi luopumaan mainitun alueen tai sen osan lunastusoikeudesta sekä oikeuttivat kaupungin tammikuun 1 p:nä 1953 ottamaan sen vapaaseen hallintaansa; sekä

että puoliset Hänninen mainitun lunastusoikeuden korvaukseksi saivat 15,000 markkaa käteisenä.

Samalla kaupunginvaltuusto päätti, että viimeksimainittu määrä osoitetaisiin kiinteän omaisuuden pääluokan arvaamattomiin tarpeisiin varatusta talousarviomäärärahasta.

Vuokrasopimuksen päättyminen. Rahatoimikamari, joka useiden vuosien aikana oli vuokrannut Viikin sotilasvirkatalon asutushallitukselta vuodeksi kerrallaan, oli siihen katsoen, että kaupungin ja valtion välinen tilusvaihto²⁾ ei ollut tullut käsittämään mainittua tilaa ja että suunnitelma lentoasemankin rakentamisesta sinne oli rauennut, päättänyt olla uudistamatta vuokrasopimusta maaliskuun 14 p:n 1931 jälkeen, jolloin sopimus päättyi. Sen jälkeen kun kamari ilmoittaen tästä oli alistanut mainitun päätöksen kaupunginvaltuuston harkittavaksi, valtuusto päätti³⁾ hyväksyä kamarin asiasta tekemän päätöksen.

Arabiasta Vanhaankaupunkiin johtavan raitiotielinjan rakentamisen lykkyminen. Kaupunginvaltuusto oli v. 1925 myöntänyt⁴⁾ Helsingin raitiotieja omnibusosakeyhtiölle toimiluvan Vanhaankaupunkiin johtavaa kaksiraiteista raitiotielinjaa varten ehdoin, että linja v. 1926 rakennettiin Arabian läheisyydessä olevaan kohtaan sekä että sitä sieltä jatkettaisiin Vanhaankaupunkiin niin pian kuin It. Viertotien laajentaminen Arabian ja Vanhaankaupungin väliseltä osalta oli tarpeellisessa laajuudessa toimitettu. Tämän johdosta ja koska Hämeentien (ent. It. Viertotien) levennystyöt oli v. 1929 toimitettu Arabian ja Vanhankaupungin väliseltä osalta, rahatoimikamari kysyi yhtiöltä, oliko mainittu tieosuus kyllin leveä Vanhaankaupunkiin ohtavan raitiotielinjan pidentämistä varten. Vastauksessaan raitiotieyhtiön

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. helmik. 6 §. — ²⁾ Ks. v:n 1927 kert. s. 20. — ³⁾ Valt. pöytäk. 10 p. jouluk. 14 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 28.

hallitus ilmoitti, että tie oli kyllin leveä kaksiraiteista linjaa varten, mutta huomautti, että linjan rakentamisaikaa ei ollut tarkemmin vahvistettu toimiluvassa eikä valtuuston päätöksessä sen myöntämisestä. Uusien raitiotielinjojen suhteen hallitus yleensä oli asettunut sille kannalle, että linjoja, jotka ainakin ensimmäisinä vuosina tuottaisivat tappiota, ei nykyisenä taloudellisesti vaikeana ajankohtana ollut pantava alulle tai rakennettava, elleivät erityiset yhteiskunnalliset syyt jossain yksityisessä tapauksessa vaatineet sitä. Tässä tapauksessa ei kuitenkaan sen laatuista syytä voitu esittää, ja yhtiön toimitusjohtajan tekemän laskelman mukaan uusi linja vuosittain tuottaisi yhtiölle tappiota n. 100,000 markkaa, johon kuoletus ja korot eivät sisältyneet. Johtokunta oli sen vuoksi siirtänyt uuden linjan rakentamisen toistaiseksi.

Myöhemmin joukko Vanhankaupungin asukkaita jätti kaupunginvaltuustolle anomuksen, että raitiotieyhtiö velvoitettaisiin heti rakentamaan Vanhankaupunkiin johtava raitiotielinja. Rahatoimikamari, johon asia sen jälkeen oli palautettu, katsoi puolestaan yhtiön toimilupasopimuksen mukaan velvolliseksi heti jatkamaan Arabian linjaa Vanhankaupunkiin, jollei valtuusto vapauttanut yhtiötä tämän velvollisuuden täyttämisestä, mutta päätti ensin pyytää yhtiön lausuntoa kysymyksestä, voitaisiinko Vanhankaupunkiin ehkä järjestää jokin muu liikenneyhteys kuin raitiotie. Tämän johdosta yhtiön johtokunta selitti, että linja- tai trolleyautojen käyttäminen kyseisellä linjalla runsaiden hankinta- ja käyttökustannusten takia tulisi kaupungille ainakin yhtä epäedulliseksi kuin raitiotieliikenne, joten ei olisi syytä käyttää muuta kulku-
neuvoa kuin raitiotietä. Sen varalta, että toimilupasopimuksen katsottaisiin velvoittavan yhtiön rakentamaan mainittu raitiotielinja, johtokunta sitäpaitsi anoi, että yhtiölle myönnettäisiin lupa siirtää linjan rakentaminen enintään kolme vuotta eteenpäin. Tätä anomusta kamari puolsi huomauttaen, että yhtiö viime vuosina oli huomattavasti ylittänyt alkuperäisessä toimilupasopimuksessa määrätyn laitostensa laajentamisvelvollisuuden, sekä ettei ollut syytä vallitsevana epäsuotuisena aikana pakottaa yhtiötä sitomaan huomattavia pääomia rakennushankkeeseen, joka ilmeisesti tuottaisi tappiota.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ oikeuttaa raitiotieyhtiön siirtämään Arabian—Vanhankaupungin raitiotielinjan rakentamisen korkeintaan kolme vuotta eteenpäin.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset.

Käpylän paloaseman paikan muutos. Koska paloasemalle varatun Käpylässä olevan korttelin n:o 885 rakennuspohja oli havaittu sangen epäedulliseksi, kaupungin yleisten töiden hallitus oli antanut rakennuskonttorin asemakaavaosaston tehtäväksi yksissä neuvoin mainitun konttorin huonerakennusosaston kanssa laatia ehdotuksen paloaseman sijoittamisesta toiseen paikkaan. Sen johdosta laaditun ehdotuksen mukaan oli sanottuun kortteliin yhdistettävä osa sen koillispuolella olevaa mäenrinnettä, jonka maaperä oli tyydyttävä ja jolle paloasema olisi joitettava; paloaseman tonttiraja siirtyisi tämän johdosta 25 m

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. elok. 13 §.